

IZBA ARCHITEKTÓW
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KRAJOWA RADA IZBY ARCHITEKTÓW RP

Warszawa, 1 kwietnia 2021 r.

I.dz. 270/KRIA/2021/w

**Ministerstwo Rozwoju,
Pracy i Technologii**

Departament Planowania Przestrzennego

Dotyczy: pisma z dnia 19 marca 2021 r., znak DPR-II.721.3.2021 - w sprawie konsultacji zapisów „Wdrożenia reformy planowania przestrzennego” w Krajowym Planie Odbudowy

Szanowni Państwo,

Nowelizacja aktów prawnych regulujących procesy planistyczne w Polsce, jest od dawna oczekiwana w środowisku architektów. Jej przeprowadzenie możliwe jest w dwóch wariantach. Pierwszy to punktowa zmiana przepisów, które uznane zostały za obciążone istotnymi wadami, przyczyniającymi się do pogłębiania kryzysu jakości przestrzeni w naszym kraju. Drugi wariant to kompleksowa wymiana wszystkich obowiązujących regulacji związanych z planowaniem przestrzennym - na nowe.

Każdy z modeli niesie pozytywne i negatywne konsekwencje, które należy ocenić pod względem możliwych do uzyskania efektów oraz tempa wdrożenia.

Model pierwszy, polegający na „małej reformie planowania przestrzennego”, operujący punktowymi zmianami, zapewnić może szybkie i nisko kosztowe wprowadzenie do obrotu prawnego wybranych regulacji, co wydaje się szczególnie istotne w sytuacji potrzeby odbudowy kraju po kryzysie wywołanym pandemią. Drugi wariant, polegający na zastąpieniu starego systemu – nowym, wymaga uruchomienia znacznych środków budżetowych oraz zarezerwowania czasu na przygotowanie i jego wdrożenie.

W kontekście powyższych ogólnych rozważań, odnosząc się do przesłanego w ramach konsultacji materiału opracowanego dla modelu reformy kompleksowej, warto analizie poddać niżej podane zagadnienia.

Uchwalenie nowej ustawy regulującej planowanie przestrzenne w I kw. 2023 r. z założeniem, że większość gmin uchwali plany ogólne do połowy 2026 roku (str. 64 KPO) - postrzegać można jako zadanie wykonalne, jednakże wymagające sprawności organizacyjnej oraz uruchomienia znacznych środków finansowych, przede wszystkim na czynności planistyczne oraz przygotowanie fachowej kadry osób opracowujących takie plany.

Według publikowanych danych, w Polsce, według stanu z 1 stycznia 2021 r. - istnieje 2477 gmin, w tym 1523 gmin wiejskich, 652 gminy miejsko-wiejskie oraz 302 gminy miejskie. W każdej z nich, według przyjętych założeń, wprowadzony ma być nowy dokument - „Plan Ogólny” o randze aktu prawa miejscowego, przesądzający o lokalizacji terenów budowlanych i niebudowlanych i wiążący swoimi rozstrzygnięciami wszystkie zainteresowane podmioty publiczne i prywatne.

Takie założenie wymusza praktycznie równoczesne podjęcie działań planistycznych w 2477 gminach i prowadzenie ich przez osoby odpowiedzialne za dokonywanie właściwych przesądzeń planistycznych, podejmowanych na bazie wieloaspektowych analiz lokalnych potrzeb gospodarczych i społecznych – w kontekście uwarunkowań kulturowych i przyrodniczych.

W obliczu takich zadań – przewidziane w projekcie Krajowego Planu Odbudowy dotacje w wysokości po 100 tys. zł na każdą gminę na cel sporządzania planów ogólnych, wydają się skromne. Podobnie skromnie wygląda koncepcja przeznaczenia w skali całego kraju - 12 mln zł na sfinansowanie studiów podyplomowych dla osób, które sporządzać mają w zreformowanym systemie, nowe dokumenty z zakresu planowania przestrzennego (str. 65 KPO). Ze względu na nieustalony na obecnym etapie reformy planowania wymagany zakres strategii rozwoju gminy oraz powiązane z nią programy rewitalizacji, niezwykle trudno ocenić dla jakiej ilości gmin będą potrzebne środki na wsparcie opracowania nowych strategii rozwoju i czy przeznaczone środki będą wystarczające na te cele. Podobnie trudno osądzić zakres i ilość koniecznych do wykonania przekształceń planów miejscowych i sporządzenia zupełnie nowych narzędzi jakim będą zintegrowane plany inwestycyjne.

W zawiązku z powyższym, mając na uwadze wysokie prawdopodobieństwo pojawiania się różnego rodzaju przeszkód finansowych i kadrowych w sytuacji opracowywania 2477 planów ogólnych – stwierdzić można, że kluczem do sukcesu będzie wybór najbardziej skutecznego modelu, a więc opartego na krótkich i przejrzystych procedurach oraz racjonalnych i skonkretyzowanych kryteriach, które winny być wprowadzone do ustawy w formule „obowiązkowych standardów”, ułatwiając planistom dokonywanie słusznych merytorycznie wyborów.

Ustawowe standardy winni być wypracowane przez osoby znające dogłębnie zagadnienia, których one dotyczą. Ich przyjęcie pozwoliłoby stworzyć zasady, na podstawie których możliwe byłoby przesądzanie o przeznaczeniu i zagospodarowaniu poszczególnych terenów – eliminując czasochłonne i kosztowne spory i posądenia o stronniczość lokalnych decydentów.

Wagę tego aspektu uwypuklono w KPO, który słusznie zakłada m.in. wprowadzenie ogólnopolskiej zasady premiowania inwestycji w miastach średnich, tracących funkcje gospodarcze i społeczne i w regionach, w których występuje wysokie bezrobocie oraz promowanie przedsięwzięć mających wpływ na konkurencyjność i innowacyjność regionalnych gospodarek, a tym samym rozwój całej gospodarki (str. 64 KPO).

Powyższe zagadnienie bezpośrednio łączy się z kwestią uzyskania stabilnych warunków do inwestowania (str. 60 KPO), które wzmocnić może uchwalenie planów ogólnych o statusie aktów prawa miejscowego, gwarantujących trwałość przesądzeń o przeznaczeniu terenów inwestowanych, ale także sędziujących i to w dłuższym okresie czasu.

Kolejnym istotnym zagadnieniem przedstawionym w KPO jest zielona transformacja miast i obszarów funkcjonalnych. Słusznym działaniem będzie objęcie wsparciem działań wymienionych na str. 121 KPO, w tym planów adaptacji do zmian klimatu; zazieleniania przestrzeni miejskiej; inwestycji dotyczących poprawy jakości powietrza; tworzenie wielofunkcyjnych, otwartych przestrzeni publicznych.

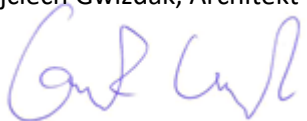
KPO słusznie zwraca także uwagę na rolę kompetencji i możliwości cyfrowych w życiu codziennym, edukacji, pracy, gospodarce oraz podniesienie ich poziomu w społeczeństwie (str. 144-147 KPO)

Szeroki zakres proponowanych działań inwestycyjnych i znaczące wyzwania jakie stawia przed sobą KPO w zakresie gospodarki przestrzennej, powinny być, wsparte szerszymi pracami analitycznymi i przygotowawczymi reformy planowania. Przeznaczenie dodatkowego finansowanie opracowań naukowych, analitycznych i komparatystycznych o różnych poziomach szczegółowości, jest wyjątkowo potrzebne w przypadku tak złożonego i ważkiego programu reform jakim jest zmiana planowania przestrzennego. Inwestowanie w fazę przygotowawczą jest zawsze działaniem niezwykle efektywnym i przekładającym się na pozytywne rezultaty późniejszych działań.

Podsumowując należy podkreślić, wieloaspektowość i kompleksowość zagadnień omówionych w przedłożonym do konsultacji projekcie KPO z dnia 26.02.2021 r. Poczynione założenia i przygotowywane programy uznać należy za bardzo ambitne. Wprowadzenie ich w fazę realizacji wymagać będzie współpracy wielu środowisk. Jako Izba Architektów RP, oferujemy szeroko rozumianą pomoc merytoryczną, zarówno przy opracowywaniu punktowych zmian przepisów, jak i kompleksowej reformy, przede wszystkim na polu działań związanych z szeroko pojętą urbanistyką i architekturą.

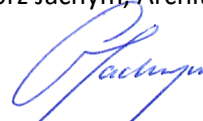
Z wyrazami szacunku,

Wojciech Gwizdak, Architekt IARP

Sekretarz Krajowej Rady Izby Architektów RP

Grzegorz Jachym, Architekt IARP

Członek Prezydium Krajowej Rady Izby Architektów RP
Koordynator Komisji Prawa Inwestycyjnego